

Formell saksgang dersom foreldres og elevers rettigheter ikke ivaretas av skolen

1. Henvendelse til rektor (første nivå) etter opplæringsloven

Foreldre sender skriftlig henvendelse til rektor. Henvendelsen bør be om redegjørelse for planlagt tiltak, rettslig grunnlag, vurdering av elevenes skolemiljø (§12-2), fritak eller alternativt opplegg (§14-6) og tiltak mot press eller utenforskap (§12-4).

Rektor har plikt til å svare saklig og konkret, opplyse saken (forvaltningsloven §17) og gi veiledning (forvaltningsloven §11). Dersom avgjørelsen gjelder en konkret elevs rettigheter, kan avgjørelsen være et enkeltvedtak med begrunnelsesplikt (fv. §25) og klagerett (fv. §28).

2. Dersom rektor ikke svarer eller avviser henvendelsen

Dersom skolen ikke svarer, gir et generelt svar eller ikke vurderer elevens situasjon, kan foreldrene sende en formell anmodning etter opplæringsloven kapittel 12. Dette omtales ofte som en aktivitetsplikt-henvendelse.

Lovgrunnlag: Opplæringsloven §12-2 og §12-4.

Foreldrene kan da opplyse at eleven opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dette utløser skolens aktivitetsplikt. Skolen må da undersøke saken, snakke med eleven, vurdere tiltak, sette inn tiltak og dokumentere arbeidet uten ugrunnet opphold.

3. Dersom skolen ikke gjør tiltak

Hvis skolen ikke undersøker saken, ikke gjør tiltak eller tiltakene ikke fungerer, kan saken meldes til Statsforvalteren. Dette følger av opplæringsloven §12-6.

Statsforvalteren kan undersøke saken og pålegge kommunen å gjennomføre tiltak. Dette er en skolemiljøsak, ikke en vanlig klage.

4. Dersom skolen ikke gir fritak eller alternativt opplegg

Hvis skolen avslår fritak etter opplæringsloven §14-6, må dette behandles som et enkeltvedtak. Foreldrene kan da klage. Klagen sendes først til skolen som må vurdere saken på nytt. Dersom skolen opprettholder vedtaket, sendes saken videre til skoleeier.

5. Klage til skoleeier (kommunen)

Skoleeier er kommunen for grunnskoler og fylkeskommunen for videregående skoler. Kommunen eller fylkeskommunen skal gjøre en ny vurdering av saken dersom klagen opprettholdes.

6. Klage til Statsforvalteren (klageinstans)

Dersom kommunen opprettholder vedtaket, sendes saken til Statsforvalteren som er klageinstans etter opplæringsloven og forvaltningsloven §28.

Statsforvalteren kan oppheve vedtaket, endre vedtaket eller sende saken tilbake til kommunen for ny behandling.

7. Dersom Statsforvalteren avviser saken

Noen ganger avvises saker fordi de anses som pågående eller ikke tilstrekkelig behandlet lokalt. Foreldrene kan da sende ny henvendelse som en skolemiljøsak og dokumentere at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Statsforvalteren kan ikke avvise en skolemiljøsak dersom aktivitetsplikten etter opplæringsloven §12-4 ikke oppfylles.

8. Parallell klage til Diskrimineringsnemnda

Dersom saken gjelder diskriminering på grunn av religion eller livssyn, kan saken også bringes inn for Diskrimineringsnemnda etter likestillings- og diskrimineringsloven §6.

Nemnda kan konstatere diskriminering, gi pålegg og i noen tilfeller tilkjenne oppreisning.

9. Klage til Sivilombudet

Dersom forvaltningen (kommune eller statsforvalter) har gjort saksbehandlingsfeil, kan saken klages inn til Sivilombudet. Ombudet kan undersøke saken og be om ny behandling.

10. Domstolene

Som siste instans kan saken bringes inn for tingretten. Dette kan gjelde ugyldig vedtak, brudd på menneskerettigheter, diskriminering eller brudd på foreldrerett.

Mulige rettsgrunnlag kan være EMK tilleggsprotokoll 1 artikkel 2, barnekonvensjonen, opplæringsloven og diskrimineringslovgivningen.